

Ungbamvu ku nggo Bulu à charr ku Anu Galatiya ba Ure ku mēme

Bulu, uni kuma na angu, uwa yo à charr ungbamvu unngo ku gri ku inggurr bi i abiga yi nggo a bwu nu Galatiya nu uzirr uma ku mēme ku.

Anu Yahuda abiga ba a kye uwa si ba inkindirr i ku ayisurr di abiga abangga ba nggo a si si ani Yahuda hen, a so ga iba i anu Yahuda yi. A zu ni isisurr di uwanggo nggo a ti ga Are ka Musa ka, aba a ta kpa ma ttungo (na kri kakami ni itu i iyo iji di ima yo i si angba wa nggo a lo azhi ka nggo), tuku iyo isisurr ni Kristi ku. Bulu à kisa ba ma, na tsarr ba di Are ka Musa ka a ka si kpa undurr ttungo hen. Iyo isisurr imunta nggi i ta kpa inta ttungo

Unggonggo à ka sarr ma ttungo uwa kpanye na ka ku so ki ugarr zizo? Bulu à charr ni ima yo a kisa ku abangga ba nggo a da di abiga a bu ga Are ka Musa ka.

Are ka nggo a charr ka nu ungbamvu unngo ku, tuku ankla ka nggo a charr ka nggo

Bulu à tsi narr itu ima tuku Ure ku wre ku 1:1—2:21

Angu ndanda ka are ka a sama nu ukyekye 3:1-22

Ure ku wre ku u mri Are ka Musa ka 3:23—4:31

Uniga à si si ugarr ku inkindirr inuma hen 5:1-26

Ure ni itu i iso i uniga 6:1-18

Bulu à chi abiga ba nu Galatiya

¹ A si ingga Bulu, uni ko na angu. À si ingga yo i charr ki imba ungbamvu unngo ku. A si si anishirr ngga a yo ingga na tu ingga nu undu ku Abachi ku hen. A si Yesu Kristi mu tuku Abachi Aki wa, nggo à gɛ Yesu gru ni ibe yi nggo, aba yo a yo ingga na tu ingga nu undu ku Abachi ku. ² Ingga na amuya abiga ba wemi ni inggya, inta i chi imba abiga ba nggo a ga so nu igbu i Galatiya yi we.

³ Inta i so barr Abachi nggo uwa yo à si Aki amunta wa, ni so barr Yesu Kristi nggo uwa yo su Atiko amunta wa, di a bu na wre ki imba na bu ni imba isu isisurr.

⁴ Yesu Kristi à wo ku Abachi, Aki amunta wa na ba itu ima yi a ni ku ila ure imunta yi, wre ku a bu kpa inta ttungo ku ila ure i ingbingbru na ase amimi angga ka. ⁵ Ni ima yo, inkpinkpye yi bu so ku Abachi sese. Du yi si meme yo.

Ure ku wre ku Kristi ku ù su uyirr yo

⁶ Imba i di ingga i ku ayisurr nu nggo ziza nggo yo, imba i kpamusu na Abachi wanggo nggo a yo imba ku uzizi ku Kristi ku nggo, ni ka ku so ga itsarr inuma mu. ⁷ Jiji mu, itsarr ima nggi i si si Ure ku wre ku hen. Ingga i hi anishirr abanu ngga a nga ni so na imba ki a kahirr, na so zha da aba ta ba Ure ku wre ku Kristi ku a kasarr. ⁸ Inta mi, ka unitu a Abachi nggo à zhi nu unkplassu nggo, inta ti bre ki imba itsarr ihehe ni ka i imeme yi du, Abachi bu du undurr ma ki iha ase na ase. ⁹ Ingga i ka da ki imba ba, ni so da zizo di, Undurr ti ni bre ki imba Ure ku wre ku Yesu unuma mu nanka nu unngo ku nggo imba i wo ni kpa ni inta ba nggo, Abachi bu du undurr ma a ki iha ase na ase.

¹⁰ Imba ta kye di ingga i ko re meme, wre ku anishirr ngga bu kpanye nu ure umungga ku. Iya! Ingga zha di Abachi nggo a bu kpanye ki ingga. Imba i kye di ingga ko zha di anishirr ngga bu hi ingga kakami? A ka du uwama yo a si amarr amungga ka, ingga ka si ba itu imungga i ni ku undu ku Kristi hen.

Nggo Bulu a na na kaki uni ko na angu ka Kristi nggo

¹¹ Di ingga da ki imba amuya abiga, Ure ku wre ku Kristi ku nggo ingga i bre ku anishirr nggo, a si si unushirr mu a na ku hen. ¹² Undurr nggo a si ni ingga na ku hen. Undurr a si tsarr ingga na ku hen. A si Yesu Kristi nggo ku itu ima a bwu ku tsarr ingga.

¹³ A da ki imba iso imungga yi ni ikuchi yi. Nu nggo ingga i ni di si ni iga i anu Yahuda yi kakami ingga i di ki abiga Yesu ba iha kakami ku iga imbarr yi. Ingga i kri karrkarr di ingga ta kà iga i Yesu yi nado. ¹⁴ Ingga i ku ku ani Yahuda a bu ka mungga ba shishemi i chi ni iga imunta i anu Yahuda yi. Ni i yo itu kakami ni na aseki ka nggo akiki amunta a di na ka nggo. ¹⁵ Uwa a si Abachi mu a na wre ni ima na ttu ingga zhi nu umi ine mu, na yo ingga ku ina wre ima yi ki ni na undu uma. Abachi a tsarr ¹⁶ ingga Uzuma wa, wre ki ingga bu ka bre Ure ku wre ku ni itu ima yi ku abangga ba nggo a si si ani Yahuda hen. Ingga i si ku zha amarr nu undurr ku bari ni kpa undu ku hen. ¹⁷ Ingga i si kuma nu Urushalima ku zhi abi ko na angu ba nggo a ku ki ingga i chi hen. Ingga i

tsi kuma na anga ka Arrabiya bari ni kanga ni igbu nu Damasika.

¹⁸ Mre ingga i ki ase atarr bari ni kuma nu Urushalima di ingga ta ku hi Biturr, ni ku kuso na ku ki ivi iwurr ni kywi. ¹⁹ Ingga i si hi uni ko na angu numa hen. Ingga i hi Yakubu, uzayirr a Atiko Yesu wa yo mre. ²⁰ Inkindirr yi nggo ingga i charr nu ungbamvu unngo ku Abachi à hi di a si ure ujiji na si si ire are hen. Ingga i si so da gigyemi hen. ²¹ Ingga i sha so na ku ni gru kuma ni igbu i Sirriya tuku Silisiya. ²² Na attuttu akama abiga Kristi ba nu Yahudiya a si hi di ingga i su unggonggo hen. ²³ A wo si are ka nggo anishirr mu a bre ni itu imungga. Anishirr ba a bre di: “Ugo nggo à so ki inta iha ku iga yi nggo, uwa nggo à di bre ku anishirr ure ku iga yi nggo uwa yo à di zha anko du uwa à ta ngu yi yo nggo!” ²⁴ Aba a wo na gbyarr ku Abachi asa ku inkindirr yi nggo a na ki ingga nggo.

2

Abi ko na angu ba a kpa Bulu yo

¹ Ase awurr na nes a vu sarr bari inta i kakuma nu Urushalima tuku Barrnaba. Ingga gri Titu mi ke ni ingga ku. ² A si Abachi nggo à tsarr di ingga i bu kuma bari ingga i si kuma ki. Ingga i se nabo nggo ni do na yi ku di re na abangga ba nggo na ki ankpinkpye ba abiga ba. Ingga i bre tsarr ba Ure ku wre ku nggo ingga i bre ku abangga ba nggo a si si ani Yahuda ba hen. Ingga i na meme wre ku undu umungga ku ni ikuchi yi tuku ku ziza nggo ku bu si kuma gigyem hen. ³ Unuzirr amungga wa, Titu à si anu Girrki. Ima mi i si du abiga

ba nga ma ngganga di a bu yo ku iji meme hen. ⁴Anishirr abanu nggo a na da aba a si abiga na gru kri kyekye di a bu yo ku Titu iji meme. Anishirr abama a do na yi rri ni inta ba wre ba bu ni kye nggo inggurr bi imunta yi ni Yesu Kristi ku i ni inta anko a na inkindirr yi nggo wre ki inta nggo. A zha da aba a ka na inta ki agarr ku are ka ani Yahuda ka. ⁵Inta i si shirr ba atu ntsi hen, wre ki inta bu ssu Ure ku wre ku ujiji ku zu ki imba zizi.

⁶Uwa ta si abangga ba nggo a na ki ankpinkpye ambarr ba nggo, inkpinkpye imbarr yi mi i si vri ingga hen, Abachi à si di kye ba na abi wre ku a bu hi undanda tuku iwre inkindirr hen. Ankpinkpye abama a si da inkindirr numa nanka ni inggi yi nggo ingga i bre hen. ⁷Aba mi a ki ashishi a hi di Abachi à ni ingga undu ku ibre Ure ku wre ku abangga ba nggo a si si ani Yahuda hen, nâ ta si nggo à tu Biturr meme, na nu ma undu ku ibre Ure ku wre ku ku ani Yahuda ba. ⁸À si Abachi wa nggo yo à tu Biturr ki uni ko na angu wa nggo di a bu ku bre ku ani Yahuda ba Ure ku wre ku, uwa yo à tu ingga meme di ingga bu ku bre ku abangga ba nggo a si si ani Yahuda hen. ⁹Yakubu, i Biturr tuku Yohana nggo aba yo a na ki ba ankpinkpye ba nggo, aba mi a hi di Abachi nggo à ni ingga undu ku wre unngo ku. Ima yo du ba a kpa inta tuku Barrnaba na ango aha. Nu nggo undu umunta ku u su uyirr na ba, inta i kpanye di inta ngga ta na undu na abangga ba nggo a si si ani Yahuda hen. Abangga a bu ba na ani Yahuda ba ba. ¹⁰Aba a zha inkindirr iyirr yo ni inta ba, di inta bu si kpamusu na amuya abiga abi iha ba hen. Ingga mi i so zha

di ingga ta na ima yo.

Bulu à kpa kisa ku Biturr

¹¹ Nggo Biturr à nga ni inta ba nu Antakiya nggo, ingga ì kpa kisa ku na ashishi ama di à na ndanda mi. ¹² Biturr à di ri ila bi na abiga abangga ba nggo a si si anu Yahuda hen. Uwa a ni hi anishirr ba nggo Yakubu a tu ba nga nggo na ba ttungo na si di ri ila bi zizo na abangga ba nggo a si si ani Yahuda ba hen. A na meme kru ambarr abanu ba nggo a kpanye di a bu yo ku abiga abangga ba nggo a si si ani Yahuda hen iji. ¹³ Amuya ani Yahuda abiga abanu ba a hi nggo Biturr à na aseki wre ku anishirr a bu hi, na gru di na meme yo. Barrnaba mi à ga aza ambarr ka.

¹⁴ Ingga i kye ba a zirr nanka mu nu Ure ku wre ku ujiji ku, ni i ddu Biturr na ashishi ambarr wemi di, “Uwa i si ani Yahuda ni ka di na nâ ta si abangga ba nggo a si si ani Yahuda hen, ni si na ina i anu Yahuda jiji ba hen. Angginggi du uwa i zha du uwa ta darr abangga ba nggo a si si ani Yahuda hen di a bu na aseki ka ni Yahuda?”

Abachi à di kpa anishirr ttungo ku iyo isisurr imbarr iyo mre

¹⁵ “Inta i si ingri i anu Yahuda, ni si di la ure nâ ta si abangga ba nggo a si si ani Yahuda hen. ¹⁶ Inta i hi di a di na unushirr ki uzizi na age ka Abachi ku ikpanye ni Yesu Kristi ku. À si si ina Are ka Abachi inggi i ta kpa unushirr ttungo hen. Meme nggo inta mi i yo isisurr imunta yi nu Kristi Yesu ku, wre ki inta bu kaki abi na uzizi na age ka Abachi ku iyo isisurr nu Kristi yi ku. Na si si ina inkindirr yi nggo Are ka a da mu hen.

¹⁷ “Inta anu Yahuda ba ti so yo itu di inta ta kaki abi na uzizi ni Kristi ku, inta nga ni di hi di inta mi i si abi la ure. Meme nggo, à si Yesu nggo à na inta ki abi la ure? Iya! ¹⁸ Ingga ti sarr me zizo inkindirr yi nggo ingga nggo i tsi yi nggarr nggo, i ina ima i tsarr di ingga i si ni ikpala. ¹⁹ Nu nggo ingga i di ga Are ka yo nggo, Are ka a di ingga i kaki nâ ta si iku. I ziza nggo ingga i kpanye ni Kristi ku, ikpanye ima i ttu ingga ssuzzu, wre ki ingga bu so tsitsirr na Abachi ku. A si nâ ta si nggo a klo ingga ni Kristi ku nu unkunkurr ku. ²⁰ Uwa a si si ingga mu i so na aseki ka nggo ingga so na ka ziza nggo hen. A si Yesu Kristi mu nggo à rri so ni ingga ku nggo. Aseki ka nggo ingga i so na ka nggo a si nu nggo ingga i kpanye nu Uvuvurr a Abachi wa ku nggo, uwa yo à kpanye ni ingga ku na ni ingga itu ima yi. ²¹ Ingga i si kà uzizi ku Abachi ku hen. A ka da di Abachi à ta kpa unushirr da à na inkindirr yi nggo Are amaka mu a da nggo, a ka si meme ittu i Yesu Kristi yi ka si igigye!”

3

Abachi à di kpanye na abangga ba nggo a yo isisurr ni Kristi ku

¹ Arrurru imba anu Galatiya! Unggonggo a nga ni ka ama inkindirr wa a bwa imba? A bre ki imba krizhizhi mi di a kpa Yesu Kristi nu unkunkurr. ² Imba bu da ki ingga inkindirr iyirr. Imba i na kingginggi ni kpa Izhi i Abachi yi? A si nggo imba i na aseki ka nggo Are ka Musa ka bre di imba bu na nggo? Ka a su nu nggo imba i wo Ure ku wre ku Kristi ku yo ni kpanye na ku? ³ Imba si arrurru? Kye, imba i gru ni imeme yi ni di ga inkindirr yi

nggo Izhi i Abachi yi i da, anggi mu di imba kye di imba ta kuma ni ikikre nu ukyekye ku atu amba? ⁴ Imba i ki iha yi ku anggi mu? Nggi iha imba yi i si gigyē mu? Innga si kpanye hen. ⁵ Abachi à ni imba Izhi ima yi na na ki imba aseki ka ikagri ka ku anggi mu? A si nu nggo imba i na inkindirr yi nggo Are ka Musa ka a da di imba bu na mu nggo? Iya, à na meme, nu nggo imba i wo Ure ku wre ku ni kpanye na ku nggo.

⁶ Kye, a si aza ka Ibrayi ka yo, nâ ta si a charr nu Ungbamvu ku Abachi ku di, “À kpanye na Abachi ku. Ikpanye ima yo i du Abachi à kye Ibrayi ki unushirr uzizi na age ama.”* ⁷ Ni ima yo, imba bu hi di undurr wa nggo ti kpanye nu Kristi ku nâ ta si nggo Ibrayi à na nggo, undurr uwama a si uvuvurr a Ibrayi. ⁸ Ni ikuchi yi, a charr na angbamvu ka Abachi ka da di, abangga ba nggo a kpanye ni Kristi ku na si si ani Yahuda hen, Abachi à ta kpa ba ku iyo isisurr imbarr yi. Na angbamvu ka zizo Abachi à kuchi da zu ku Ibrayi ngbangbamu da di, “Ingbingbru yi we i ta kpa angu ka wre ni itu imuwa.”† ⁹ Uwa si meme yo, abangga ba nggo a yo isisurr nu Kristi ku nggo aba mi a kpa angu ka wre ka nâ ti Ibrayi a kpa ka ku iyo isisurr ima yi nggo.

¹⁰ Abangga ba nggo a kye di aba ti na inkindirr yi nggo are ka à da nggo ima inggi i ta du Abachi à yo ba ki azizi, a si hi di Abachi à ka yo ku abama angu andanda ba hen? A charr na Angbamvu ka Abachi ka di, “Undurr wanggo nggo à si di ga aseki ka wemi nggo are ka nggo a charr na angbamvu

---

* **3:6** Kye zizo Imeme 15:6. † **3:8** Kye zizo Imeme 12:3; 18:18.

ka Abachi ka à da nggo hen, Abachi à yo ku angu andanda.”[‡] ¹¹ Inta i hi di à si si ina inkindirr inggi nggo Are ka Musa ka à da nggo, ima inggi i ta du Abachi à kpa unushirr da à zirr zizi hen. Angbamvu ka Abachi ka mi à da di, “Abangga ba nggo i yo isisurr imbarr nggi i du ba à zirr zizi na age ka Abachi, abama à so iso ijiji.”[§] ¹² Are ka Musa ka à si si nu nggo unushirr à yo isisurr mu hen. A charr na Angbamvu ka Abachi ka di, “Unushirr wanggo nggo à ti so di na inkindirr yi nggo are ka à da nggo à so iso ijiji.”^{*} ¹³ Kristi à sarr inta ssuzzu ni iyo angu ndanda i Are ka Musa ka, na sarr kpa iyo angu ndanda imunta yi, nâ ta si nggo a charr na Angbamvu ka Abachi ka di, “Angu ndanda à so ku undurr wanggo nggo à klo ma nu unkunkurr nggo.”[†] ¹⁴ Kristi à na meme, wre ku abangga ba nggo à si si ani Yahuda hen, aba mi ka kpa iyo angu izizi yi nggo Abachi à yo ku Ibrayi nggo ni itu i Kristi Yesu. Meme nggo, inta abiga mi ti yo isisurr, inta ta kpa Izhi yi nggo Abachi à du uwa à taka ni anishirr ama ba nggo.

Are ka Musa ka tuku ida zu i Abachi yi

¹⁵ Amuya abiga, inta bu kye nggo anishirr jiji mi a di na nggo. Anishirr aha a ti da zu da aba ta na inkindirr na shi azhi, undurr ka si cha ida zu ima yi ka ka yi sarr hen. ¹⁶ Ida zu i Abachi yi i si meme yo, nggo Abachi à da zu ku Ibrayi tuku

---

[‡] **3:10** Kye zizo Are Ka Zizo 27:26.   **§ 3:11** Kye zizo Habaku 2:4.   ^{*} **3:12** Kye zizo Levitiku 18:5.   [†] **3:13** Unkunkurr: Are Ka Zizo 21:23 a da di a ti ngu unushirr ku ila ure, aba di klo iku nu unkunkurr di a si inkindirr ishisha. Bulu à so da di iklo Yesu yi i si meme yo.

ahinhan ama ba. Angbamvu ka Abachi ka à si charr di Abachi à si da zu ku ahinhan bu Ibrayi ba shishemi mu hen. A charr ni itu i uhanma uyirr yo, uwanggo nggo à si Kristi. ¹⁷ Ida imungga inggi i si di, ida zu yi nggo Abachi à da zu ku Ibrayi i kurr meme yo. Are ka nggo à ni ka nu ugo ku ase ayiyirr ane ni iso tarr (430) ka nggo à si ta kpurrr ida zu ku Ibrayi yi zhi hen. ¹⁸ Nggi à si iga are ka ngga i ta du inta kpa aseki ka nggo Abachi à da zu ku Ibrayi nggo? Iya, inta si kpa aseki azizi akama ku iga are ka mu hen. Abachi à ni Ibrayi aseki akama ku ina wre ima yi mu nu nggo à da zu ku.

¹⁹ Uwa ti si meme, Abachi à ni Are ka Musa ka ku anggi mu? Abachi à ni are ka, wre ku anishirr a bu hi aseki ndanda ka nggo a di na ka. Are ka Musa ka à ta na undu kuma ku inga i uhunhan ku nggo à da di u taka nga nggo. Abitu ba Abachi aba yo a nu Musa are ka, uwa à kpa ka a nu anishirr ba. ²⁰ Anishirr aha ngga a ti so na inkindirr bari, undurr unuma à ta rri ba na atsutsu. Uwa a ti si anga ayirr yo, aba a si ta zha undurr uni rri na atsutsu hen. Abachi à su uyirr yo.

Undu ku nggo Are ka Musa ka a ta na

²¹ Meme nggo, nggi Are ka Musa ka à si da inkindirr inuma mu nanka na aseki ka nggo Abachi à da zu du uwa à ta na ka nggo hen? Iya! A ka di a gri are anuma nggo à ta gri ku anishirr iso ijiji, Abachi ka kpa anishirr di a zirr zizi ku iga are imbarr iyo. ²² À si si meme yo hen. À charr na Angbamvu ka Abachi ka di anishirr bi ingbingbru ba wemi a kaki agarr ku ila ure. Meme nggo, abangga ba nggo a kpanye ni Yesu Kristi ku

nggo abangga a taka kpa aseki ka nggo Abachi à da du uwa taka nu abangga ba nggo a kpanye ni Yesu Kristi ku nggo.

²³ Nggo Kristi à nise nga, Are ka Musa ka à di lo inta zu ki agarr bi ivi yi nggo Abachi à taka tsarr inta anko a ikpanye ni Kristi ku. ²⁴ Are ka Musa à ka yo si nâ ta si unitsarr amunta wa bari Kristi à nga, wre ku Abachi bu na inta ki anishirr azizi ku ikpanye ni Kristi ku. ²⁵ Ziza nggo, ikpanye ni Kristi ku i ka nga ba, inta si ta zha di Are ka Musa ka a bu tsarr inta inkindirr zizo hen.

Amumarr ba Abachi ba

²⁶ Imba wemi i sa amumarr ba Abachi nu nggo imba kpanye ni Kristi Yesu ku nggo. ²⁷ Aba zzu imba na amasirr wa nu umi ku Kristi, nggo uwa à si nâ ta si nggo imba i surr Kristi ki ankru ahehe nu ukpa umba ku. ²⁸ Nu nggo imba si abu Kristi, imba i si anu Yahuda ka anu Girrki, ka agarr ka imba so ku atu amba, aniru ka amba; imba si ungo uyirr yo ni Kristi ku. ²⁹ Ni ima yo, imba ti si abu Kristi, imba si amumarr ajiji abu Ibrayi. Imba mi ta kpa iyo angu i Abachi yi we nggo à da zu ku Ibrayi nggo.

4

¹ Ure mungga ku nggo ù si di: Uvuvurr wa nggo à ta gri iko i aki na ni si ulala mi, aba ti nu ma aseki ka mi uwa à si ta si nanka nu ugarr hen.

² À ta ni su uvutsa, anishirr abanu mu a ta ssu ma gri na bu kye ku aseki kakuma na ase ka nggo aki wa à zu di uvuvurr wa à ti tsi ma aba bu nu ma aseki ka. ³ I di si meme yo ni inta ba. Nggo inta i nise hi ure ujiji ku ni itu Yesu, inta di se nâ ta si amumarr, ni si agarr ku anazhi akyekye abi

ingbingbru inggi yi. ⁴ Nggo ivi yi nggo Abachi à zu nggo i ma, uwa tu Uvuvurr ama wa. Uwa à nga ki uvuvurr ni ngri ayamba. Uvuvurr wa à so na di na inkindirr yi nggo are ka ani Yahuda ka da nggo, ⁵ wre ku bu nga ni sarr inta ssuzzu ni ilo yi nggo are ka à lo inta nggo. Isarr inta ssuzzu ima i na inta ki amumarr ba Abachi.* ⁶ Nu nggo inta i si amumarr ziza, Abachi à du Izhi i Uzuma yi i nga ni rri so ki inta ni isisurr. Uwa à si Izhi ima yo di inta di yì ni yo ma di, “Baba, Aki mungga.” ⁷ Ziza nggo, ùwà i si si ugarr mu zizo hen. Ùwà si uvuvurr a Abachi. Nu nggo ùwà i si uvuvurr Abachi, Abachi à ta nu ùwà aseki ka wemi nggo a zu ku amumarr ama ba nggo.

Ivri i Bulu yi na anu Galatiya ba

⁸ Ni ikuchi yi nggo imba nise hi Abachi, imba di si agarr ku aseki angga ka nggo a si si Abachi jiji mi hen, nggo imba di kuttu ku. ⁹ Ziza nggo imba hi Abachi, ka ingga ta da di, Abachi mu à hi imba, anggi mu di imba so zha anko di imba ta kakuma zizo ku sa agarr ku anazhi akyekye abi ingbingbru inggi yi, ankalanttu ani inkindirr abama nggo a sama nu ukyekye nggo? Imba ta kaku sa agarr ku aseki ka ikuchi ka zizo? ¹⁰ Imba ddu ivi tuku ihwa na ase anuma zu nanka ni kye yi na ashishi kakami. ¹¹ Ina imba yi i ni ingga ivri. Undu ku nggo ingga na ni imba ba u su ku gigye mu?

¹² Ingga tsi ki imba ango amuya, imba bu ga aza amungga ka. Kye ingga mi i di ga imba yo. Imba si kpala ki ingga ni inkla inuma hen. ¹³ Ssu kye nggo ingga i bre ki imba Ure ku wre ku ni imeme yi, a su

---

* **4:5** Kye zizo Roma 8:15-17.

ivri ikpa nggi i vu ingga zu. ¹⁴ Ivri ikpa imungga yi i gri ki imba ivri, imba i si kà ni nggurr ugo ni ingga hen. Imba i kpa ingga ikpa i unitu Abachi. Imba kpa ingga na ango aha nâ ti imba kpa si Kristi Yesu mi ku itu ima ¹⁵ Imba i nyarr kakami. Anggi mu la? Ingga ka da inkindirr iyirr inggi na atu amba di, a ka di imba hi anko, imba ka ddu ashishi amba ka ni ingga. ¹⁶ Ingga kaki uni karr amba nu nggo ingga i bre ki imba are ajiji ka?

¹⁷ Anishirr abanu ba a surr ashishi ni imba ba kakami. Isurr ashishi ima i si si gigyemi hen. A zha di aba a ta vu inta kpa imba, wre ki imba bu ka ashishi amba ka kakuma na ba nâ ta si nggo aba mi a ka ambarr ka kanga ni imba ba nggo.

¹⁸ Iwre imba bu di surr ashishi meme ku inkindirr yi nggo i si izizi. Nggo ingga ti sama ni imba ba mi, imba bu di na meme yo ttuttumi. ¹⁹ Amumarr mungga, ingga ko vri na atu amba wa zizo nâ ta si ayamba nggo à ta ko ngri. Imba ti kaki nâ ta si Kristi nu uzirr umba ku bari ivri imungga inggi yi ita ba ttungo. ²⁰ Angginggi ka ba ingga yo ni imba ba ziza nggo di ingga ka amarr amungga ka sarr. Nggo ingga si hi inkindirr yi nggo ingga ta na ni imba hen.

Kye anu Hajarratu tuku Sarratu na

²¹ Imba angga ba nggo di imba i zha di imba ta na inkindirr yi nggo Are ka Musa ka a da nggo, di ingga zhi imba! Imba i si hi inkindirr yi nggo are ka a da hen?

²² A charr na ka di, Ibrayi à si na amumarr aha. Uva ugarr nggo à ngri ku uyirr wa. Uyirr wa a si ayamba wa nggo à si si ugarr hen uwa nggo à ngri ku na ku. ²³ Uvuvurr ni ngri a uva ugarr wa,

a ngri ma nâ ta a di ngri uvuvurr nggo, uwa ta su uvuvurr a ayamba wa nggo a si si ugarr wa nanko, Abachi mu à ni angu du uwa a taka nu ba uvuvurr uwama.

²⁴ Uwanggo a si nâ ta si assurre nggo. Amba ba aha mi a si nâ ta si ishi azhi i Abachi iha yi. Hajarratu nggo à ngri amarr ma ba ni igarr nggo, uwanggo a si nâ ta si ishi azhi iyirr yi, nggo Abachi à shi ka na ani Yahuda ba ni Igbigbu i Sinayi† yi nggo. ²⁵ Nu nggo Hajarratu na amarr ma ba a sa agarr, nggo uwanggo si nâ ta si Igbigbu i Sinayi yi nggo i se na anga ka Arrabiya ka. Ayamba ama à si nâ ta si igbù nu Urushalima nu unkplassu wa nggo a bi na anishirr bi igbu ba na si sa agarr hen. ²⁶ A ta si Urushalima nu unkplassu wa nanko, à si su ugarr a undurr hen, uwama à si ayirr amunta wa. ²⁷ Uwanggo yo si inkindirr yi nggo a charr ni itu ima yi na angbamvu ka di:

“Ùwà ayamba wa nggo i nise ngri kye,

ùwà bu nyarr!

Hantu ni yì nyarr,

ùwà nggo nise hi ivri i ingri kye nggo.

Ùwà nggo a kà ùwà du nggo,

ùwà ta kpa amumarr mri ayamba wa nggo à so nu unuru ku nggo.”‡

²⁸ A ta si imba amuya nanko, imba si amumarr ba Abachi nu nggo a da zu nggo, nâ ta si Ishaku.

²⁹ Ni ivivi ima, uvuvurr wanggo nggo à ngri ma nâ ta di ngri nggo, uvuvurr uwama à ki uvuvurr

---

† **4:24** Igbigbu i Sinayi: Igbigbu i Arrabiya nggo Abachi à nu Musa Are ka tsarr iso ka nggo (Issuzzu 19 tuku 20). ‡ **4:27** Kye zizo Ishaya 54:1.

wanggo à ngri ma ni Izhi i Iwre i Abachi yi iha. I ziza nggo mi, a si meme yo. ³⁰ Ungbamvu ku Abachi ku u da di angginggi? U da di, “Han ayamba ugarr wa tuku uzuma wa share. A si ta vu iki i aki yi a ga ku uvuvurr a ayamba ugarr wa tuku uvuvurr a ayiko wa hen.”§ ³¹ Uwa si ni ima yo, amuya amungga, inta i si si amumarr ba ayamba garr hen, inta i si aba ayiko nggo si si ugarr hen.

5

Uwanggo ta si ni Kristi ku uwa à su uvuvurr ingri

¹ Ikpa inta ttungo i Kristi yi, ima yo i di inta i so ku atu munta ni si sa agarr bu are ka ani Yahuda hen. Imba bu kri karrkarr ni si kaki agarr zizo hen.

² Wo yi! Ingga Bulu so da ki imba di imba ti kpanye ni du ba a yo ki imba iji, u Kristi a si si inkindirr ni imba ba hen. ³ Ingga ko da ki imba zizo, undurr wanggo à du ba a yo ku iji, uwa bu so ga aseki we nggo Are ka Musa ka a da nggo. ⁴ Imba nggo i kye di iga are inggi i ta na imba ki azizi na age ka Abachi. Ina ima iyo i ka imba glo nu Kristi ku. Imba i kuhre ni si kpa uzizi ku Abachi hen. ⁵ Uwa ta si inta nanko, inta ko surr ashishi di Abachi à ta kpa inta ki azizi na age ama. Uwama yo a si inkindirr yi nggo inta i so bi yi nu ukyekye ku Izhi i Abachi yi nggo iyo isisurr imunta yi i ni inta na yi nggo. ⁶ Nggo inta ti nggurr bi ni Kristi Yesu ku nggo, iyo iji tuku isa ni yo iji a su ungo

---

§ 4:30 Kye zizo Imeme 21:10.

uyirr yo. Inkindirr ijiji inggi i si iyo isisurr yi nggo i di du inta i kpanye na abanu ba.

⁷ Imba i di na zizi, unngo mu à ni di imba i ba ttungo ni ga anko ajiji wa? ⁸ Ikasarr imba yi ni isisurr si zhi nu uwanggo wa nggo à yo imba hen. ⁹ Nâ ta si nggo a da di, “Iyisti ntsimi yo di du imbimbru ikpu gru si ssu na agbugba wa.”

¹⁰ Ingga ni so yo isisurr na Atiko ku di imba ta kpanye na are amungga ka nggo ingga i da ki imba nggo. Undurr wa nggo à so na imba ttudu, Abachi à ta ki ma iha ahan ma. ¹¹ Amuya, ingga ti ni di bre di anishirr a bu yo iji iyo, anggi mu i du ba a ka na ni so ki ingga iha yi? Uwa ti si meme, ibre are ka ikpa Kristi nu unkunkurr ku i si ta du undurr a ddu ingga inkindirr hen. ¹² Ingga i zha di abangga ba nggo a so tsutsarr imba nu ure ku yo iji ku nggo, a si ta kukri ni yo iji iyo mre hen, a ta gye inina ikpa yi mi glo!

¹³ A ta si imba nanko amuya, a yo imba ssuzzu ni igarr, meme nggo imba si du issuzzu ni igarr imba yi i gri imba kuma ni na inkindirr yi nggo inina ikpa imba mu zha hen. Si na meme hen, kpanye ni ikpa ni di zi ikpambirr. ¹⁴ Are ka Musa ka wemi a nggurr bi na so da inkindirr iyirr yo di, “Ûwà bu kpanye nu uni gri muwa ku nâ ta si itu muwa.”* ¹⁵ Imba ka di ta ikpa ni di vi ni marr ikpa. Imba du ma yi. Imba ta si du ma hen, imba kre ikpambirr.

Izhi i Abachi yi ni izharr inkindirr imunta yi

¹⁶ Ima yo di ingga so da di, imba bu du Izhi Iwre yi i tsarr imba anko ina aseki ka we. Meme

---

* **5:14** Kye zizo Levitiku 19:18.

nggo, imba si ta di na inkindirr yi nggo inina ikpa imba yi i zha hen. ¹⁷ Inkindirr yi nggo inina ikpa i unushirr i di zha ina, i di si nanka ni inkindirr yi nggo Izhi i Abachi i di zha na yi. Inkindirr yi nggo Izhi i Abachi i di zha ina yi nggo i di si nanka ni inggi nggo inina ikpa i unushirr i di zha nggo. Aba aha mi a si di kpanye ni ikpa hen. Meme nggo, imba i ka si na inkindirr yi nggo imba ngga i zha di imba i ta na hen. ¹⁸ Imba ti di na inkindirr yi nggo Izhi i Abachi yi i tsarr imba nggo, meme nggo uwa a si si are ka ngga a so hru imba hen.

¹⁹ Inta i hi krizhizhi mi di undurr wa nggo ti di na aseki ndanda ka nggo ukpa umaku u zha, uwa ta di na aseki ka angga ka: izha amba ni izha aniru, amarr ndanda, izi aseki, ²⁰ ika inkindirr ki azhi amuwa, iki utirr, ikarr ikpa, ikri angba ichi, uvi, na di ki unfu ni ikpa, na zha aseki ku atu ambarr yo, na di so na nkanka, na so varrvarr, ²¹ na di zha di aba ta si nâ ta si abanu, na si abi hwa ahi, na na aseki ka ishisha, na amimi aseki anuma meme. Ingga ko da ki imba ziza nggo nâ ti ingga i da ni ikuchi yi nggo, abangga ba nggo a na aseki akama a si taka rri ni ittu i Abachi yi hen.

²² Unushirr ti se ni Izhi i Abachi yi, i ta du undurr wa à kpanye na anishirr, na ta se ni inyarr, isu isisurr, ivu isisurr, izi abanu, na su unushirr uzizi, a di kri karrkarr ni ikpanye ima yi, ²³ na di ki itu inggi, na di vu ikpa gri. Are anuma a si kisa na aseki akama hen. ²⁴ Abangga ba nggo a sa abi Kristi Yesu a ka ngi ndanda imbwimbwe i aseki akama nado ba. A ka ikpa ina imbarr ki aku nu unkunkurr ku ba. ²⁵ A si Izhi Iwre iyo i di inta i so tsitsirr. Meme nggo, inta bu du Izhi iyo i tsarr inta

uzirr umunta ku. ²⁶ Inta bu si gī atu, ni bu si di tto ikpa ni ki imwa ni ikpa ku hen.

6

Na wre ku ikpa imba yi

¹ Amuya, unuma nggo si ni iga yi à ti la ure, imba nggo si akyekye ni Izhi Iwre bu yo ma na anko azizi bwe. Na ni bu kye atu amba wre ki imba bu si sarr uza jaku meme hen. ² Ivri i ti se, imba i zi ikpambirr. Meme nggo, imba so di na si inkindirr yi nggo Kristi à da di inta bu na nggo. ³ Undurr wa nggo ti kye du uwa mu a si ka ba, na si si inkindirr hen, undurr uwama so re si itu ima mu. ⁴ Uwanggo bu tsarr itu ima kye na nkpama. Uwa ti na meme bari na bu nggurr anke, sa ni itsarr itu ima kye nu unuma ku. ⁵ Wanggo bu ki itu ba iki ima.

⁶ Imba abangga ba nggo a di tsarr imba are ka, iwre imba bu di sha inkindirr i nu abitsarr ba.

⁷ Si du undurr a re imba hen. A si di ki ku Abachi ayi hen. Unushirr à di hwa inkindirr yi nggo à ttu yi nggo. ⁸ Undurr wa nggo ti na inkindirr yi nggo amarr ndanda ama a da ku nggo, uwa à so ttu si ibibi ikiri ndanda, na taka ni hwa ndanda uku yo. Undurr nggo ti na inkindirr yi nggo i ta du Izhi yi i nyarr, Izhi yi i ta du ma so sese. ⁹ Inta bu si di, ni ina uzizi hen. Inta i ti si ba ttungo ni ina uzizi yi hen, inta taka ni hwa uzizi munta ku ni ivi yi nggo Abachi à zu. ¹⁰ Uwa a si ni ima yo, anko a ti se, inta bu na wre ku anishirr wemi. Ni bu ttu na ku amuya amunta ba ni iga yi kakami.

Ure ku ikikre ku

¹¹ Kye icharr kpinkpi yi nggo ingga charr ki imba nu ungo mungga nggo!

¹² Abangga ba nggo a so zha si isa izizi, aba yo a so da di imba bu yo iji. A so na meme na si zha du undurr bu tsutsarr ba ni itu i ida ku anishirr ure ku Abachi ku du Kristi à ttu nu unkunkurr ku, wre ku bu kpa anishirr ttungo hen. ¹³ Abangga ba nggo iyo iji yi i su adu ambarr mi, aba mi a si di na aseki ka nggo are ka a da hen. A zha di imba bu yo iji yi, wre aba ka nggurr anke di imba kpa itsarr imbarr yi ni iyo iji yi. ¹⁴ Uwa ta si ingga nanko, ingga ta nggurr anke nu unkunkurr ku klo ku Atiko munta wa Yesu Kristi ku yo mre. A si unkunkurr uma u ku yo u du aseki ka ingbingbru ka a si aku mu ni ingga ku, ingga mi i ka ingbingbru yi. ¹⁵ Iyo iji tuku isama ni iyo iji a su ungo yirr. Inkindirr iwre inggi i si du unushirr a bu kaki uhehe ni iga ima yi. ¹⁶ Abachi bu du abangga ba nggo a di ga anko ama wa we, na si anishirr ama, a bu hi isu isisurr tuku uzizi umaku, tuku anishirr ba Abachi ba wemi.

¹⁷ Ni ikikre yi, undurr bu si tsutsarr ingga zizo hen. Ingga i hru angba a Yesu Kristi nu ukpa mungga.*

¹⁸ Amuya, Atiko munta Yesu Kristi bu ni izhi imba yi uzizi umaku! Du yi si meme yo.

---

* **6:17** Angba a Yesu Kristi: Na ankpu shishemi, anishirr angga ba nggo a kisa ku Bulu a hlo ma na amfarr, nu nggo à di tsarr ni itu i Kristi. Abla ka a si ka ihlo ima yo.

Ungbamvu Ku Abachi Azhi Ahehe Ka New Testament in Ninzo (NI:nin:Ninzo)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ninzo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9789789156047

The New Testament

in Ninzo

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
d46fed5f-6317-5355-ab77-aef8925db2e6